

מאמרים שנאמרו מפי מרן המשגיח זצוק"ל בשנות גלות הישיבה הקד' בשנחאי

הקב"ה שממנו ית' הגיע להם כל זה. ומה שעלינו להבין הוא, שאם ישראל זכו אז להשפעה כזו של רחמים והתקרבות ודבקות בה', אותה ההשפעה נשארה לעד. כי הלא אנו נשארו עם סגולה של הבורא ית' מאז ועד עתה. ואף שאין לנו עכשיו לא ענני הכבוד, לא מן ולא בארה של מרים, אבל אלו הדברים דמלמטה אינן אלא המדרגה התחתונה מן ההשפעה הבאה מלמעלה ששם המקור שלהם. ושם למעלה הוא בלי גבול ותכלית, רק בהשתלשלות למטה לעוה"ז עולם הגשמי הוא בצמצום. אבל ההשפעה האמיתית הבאה מלמעלה היא עדיין קיימת עד היום אף שלא ניכרת היא לעינינו.

ולפיכך נקבע חג שמחתנו במצות סוכה, כדי שתבא לנו מצוה זו לזכרון למען נדע כמה שאנו חביבים למקום, שזהו האושר הקיים וההצלחה האמיתית, וא"א לשער כלל גודל השפעת הבורא היום בהסתר, שאינו פחות ממה שפעם היה ניכר ע"י ענני הכבוד.

שיש לו ית' לישראל היא נעלה מעל כולם, כמ"ש חיבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום, ועל ידי ענני הכבוד נתגלתה לכל העולם כולו חביבות זו שזכו לה בני ישראל. כי בהם הראה הקב"ה שהשגחתו עלינו היא יותר מכל שאר בני אדם. וכמ"ש בפסוק (במדבר ט יח) כל ימי אשר ישכן הענן על המשכן יחנו ובהאריך הענן וכו' ויש אשר יהיה הענן ימים מספר וכו'. היינו, שע"י הענן ראו כל העולם כולו שהקב"ה משגיח על בני ישראל ומשפיע עליהם.

נמצא שאף שהבורא ית' זן ומפרנס כל העולם כולו, מקרני ראמים עד ביצי כינים, מ"מ ישראל נתרוממו ונתעלו משאר כל האומות בזה שהקב"ה הראה לעין כל השגחתו עלינו.

וכן שאר הנסים שהיו להם במדבר, כמו הבאר והמן ושמתן לא בלתה מעליך (דברים ח), אין העיקר מה שהיה להם לחם לאכול ובגדים ללבוש, כי כל העולם יש להם כן. רק העיקר הוא גילוי האור והשפע של

למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל וכו' (ויקרא כג, מג)

מבואר בגמ' (סוכה יא) כי ר"א אומר שהיו אלו ענני הכבוד. וכן הובא ברש"י עה"פ"ס.

וצריך להתבונן, מהו הענין המיוחד של ענני הכבוד שע"ז קבעה התורה מצות ישיבת סוכה, הלא תכליתן של ענני הכבוד היתה רק להציל את ישראל, והרי כל עצם הווייתם של בני ישראל היה בגדר נס, ולשם מה נקבע לדורות הזכר לנס ענני הכבוד בלבד, הרי במדבר עצמו אי אפשר היה לחיות, בין משום שהמדבר היה מלא מזיקים, כמבואר בפסוק (דברים ח) נחש שרף ועקרב וכו', ובין בגלל שלא היה מים לשתות ולא לחם לאכול, ורק הקב"ה המציאם כל צרכיהם בנסים גלויים, במן, בבאר וכו' וכו' א"כ למה ייחדה התורה את הנס של ענני הכבוד לזכרון לעולם ע"י מצוות סוכה יותר משאר הנסים.

ונראה שבאמת כל הברואים כולם חביבים אצל הקב"ה, כמאמר חז"ל (אבות ג' י"ח) חביב אדם שנברא בצלם. אכן החביבות

"יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו ואין קץ לכל עמלו וגו' ולמי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה וכו' (קהלת ד, ה)

זה אברהם, ואין שני - שאין לו בן זוג, ובן אין לו - בשעה שא"ל הקב"ה קח נא את בנך את יחידך אז לא ראה שיש לו בן וכו', עיי"ש כל המדרש.

ביאור הענין של ה'ב' מדרשים, שדברי המדרש שהבאנו לעיל על אותם שיש להם אפי' קצת אמונה שיש עליהם לקיים המצוות מצד גודל השכר העתיד להם, וכאן מדברים אודות מי שכבר זכה למדרגות גבוהות ועליו לראות מאברהם אבינו איך יתכן לאדם הקרוץ מחומר להפשיט את עצמו מכל גופניות ולהדבק כ"כ באלקיו, עד שביכולתו לשחוט את בנו יחידו במנוחה. אין זה אלא התפשטות הגשמיות לגמרי. וזהו שאומרים אלקי אברהם. וע"ז מסיים המדרש שכל מי שאינו עושה כמותו גם זה הבל, הרי לנו כמה מוטל עלינו להשתלם בעבודת ה', עד שאם לא נשתדל להגיע למדרגה כזו של האבות הקד' אנו נקראים "הבל ורעות רוח".

שהבורא ית' שיוכלתו הוא בלי תכלית כן מתנת שכר יהיה בלי תכלית. ובפרט שהכל עשה בשביל ישראל החביבים אליו כ"כ עד שקראו בנים וגם אחים. א"כ יכולים להבין כמה כדאי הוא לקיים מצוות וללמוד תורה וכו' וכו'.

וא"כ מן התמיה והפליאה הוא שאנו מוצאים שהמצב הוא להיפך, שלא רבים יחכמו, ואדרבא הבני עלייה המה מועטים, ואיך זה יתכן. באמת אי אפשר להבין למה אין כל אדם שומר תורה ומצוות, הרי הסוחר שיודע שיש מקום להרויח עושר גדול אף על ספקות לא ימנע מעמל וטרחה לעשות מסחר, וא"כ בענייני עולם הבא הלא יש ריווח לאין שעור ותכלית, ומדוע מזניחים מלהדבק בדרכיו, אין זאת אלא "הבל ורעות רוח". כלומר מעשה יצר הרע. ובלעדי זאת א"א להבין איך יכול אדם להפסיד אושר גדול כזה.

עיינן עוד שם במדרש שדורשים שם, אחד -

ומבאר המדרש קהלת רבתי: יש אחד - זה הקב"ה שנאמר בו ה' אלקינו ה' אחד, ואין שני - שאין לו שותף בעולמו, גם בן ואח אין לו, אח, דהיינו זוג (כמבואר במתנות כהונה) אין לו בן מאין יש לו, אלא שחבב הקב"ה לישראל וקראם בנים שנא' (דברים יד) בנים אתם לה' אלקיכם, וקראם אחים שנאמר (תהלים קכב) למען אחי ורעי. ואין קץ לכל עמלו - לכל מה שעשה בששת ימי בראשית. ולמי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה - לא להדבק בדרכיו, אם אין הצדיקים עומדים ומסגלים מצות ומעש"ט לפניו אין זה הבל שברא הקב"ה בעולמו, עכ"ל המדרש.

כוונת המדרש הוא לבאר כמה אוצרות יש למי שעושה רצונו ית' ומסגל עצמו במצוות ומעשים טובים, שהרי הבורא ית' אשר ברא הכל בששת ימי בראשית, הוא העתיד ליתן שכר לעושי רצונו, א"כ יכולים אנו לצייר שכמו

Apparently, holding the mountain above Klal Yisrael's heads was part of the *maalah* of יִסְבְּבָנְהוּ, not a *b'dieved*. And then Rashi adds, regarding the word שֵׁם בְּתוֹרָה וּבִינָה: יְבוֹנְנָהוּ. Accordingly, we can explain that יִסְבְּבָנְהוּ refers to the external protection afforded by the succah and the *ananei hakavod*, by virtue of our being told — even forcibly — what to do and what not to do. When a person is told what to do or coerced to do something, there's usually a reaction of "No, I don't want to listen," but that's part of the *maalah* of יִסְבְּבָנְהוּ, which alludes to protection from the outside world. The word יְבוֹנְנָהוּ, on the other hand, alludes to building our inside world, through the process of עֲרֵאֵי וְשֵׁב בְּדִירַת עֲרֵאֵי.

Another *passuk* that alludes to Succos is: וַיִּמְיֵנוּ תְּחֵת לְרֵאשֵׁי יְמֵינוּ וַיִּמְיֵנוּ תְּחֵת לְרֵאשֵׁי יְמֵינוּ. The left is a reference to the *middas hadin* of Rosh Hashanah and Yom Kippur; indeed, the words תְּחֵת לְרֵאשֵׁי יְמֵינוּ allude to Rosh Hashanah. But then we get a hug from Hakadosh Baruch Hu, on Succos: וַיִּמְיֵנוּ תְּחֵת לְרֵאשֵׁי יְמֵינוּ.

The *sefarim* say that just as there are Aseres Yemei Teshuvah between Rosh Hashanah and Yom Kippur, there are ten more days between Yom Kippur and Hoshana Rabbah, which are ten days of *teshuvah mei'ahavah*. When a person does *teshuvah* out of love, his *aveiros* turn into *zechuyos*.

This idea is also derived from the Gemara that says (Succah 53a): אִשָּׁה אֲשֶׁר הִיָּתָה בּוֹרֶרֶת חַטִּים לְאוֹר שֶׁל בֵּית הַשּׁוֹאבָה. The word חַטִּים can be read *chet yam*, as if to say, "You can go retrieve the sins that you threw into the sea when you did מִירָאָה מִירָאָה and said Tashlich, because now that you did תְּשׁוּבָה מִאֲהָבָה, those sins have been transformed into merits."

After Yom Kippur, we go into the succah as a form of *galus*. By this time we have done מִירָאָה מִירָאָה, through which תְּשׁוּבָה מִאֲהָבָה, but we still need *galus*. If so, however, we should have to stay in the succah a whole year. Why don't we? Because after Succos, once we've made the switch to תְּשׁוּבָה מִאֲהָבָה, our *aveiros* become merits: זְכוּיֹת נַעֲשִׂין זְכוּיֹת, so we don't need the *galus* of the succah anymore.

Turn Over Your Heart

This switch is alluded to in the *dalet minim* as well. The esrog is referred to in the Torah as: פְּרִי עֵץ הָדָר, the last letters of which spell יצר. The esrog, then, represents the *yetzer hara*; indeed, the word יצר is an acronym for: אֵל תְּבוֹאֲנֵי רִגְלֵי גֵאוּן. Similarly, the Torah describes the *eitz hadaas* as וְנִחְמַד, and the Targum renders that as וּמְרַגְג, which is similar to the word אֲתָרַג. We take that esrog, the *yetzer*, and we hold it upside-down. Of course, the reason is that we shouldn't perform the mitzvah before making the *berachah*, but by turning over the esrog we also show that a person is supposed to turn over his *yetzer* and do *teshuvah mei'ahavah*.

The esrog represents the heart, and we turn over is the heart and become a different person, both through turning the heart and through going into the succah, which is the place of the Shechinah.

The *passuk* says (*Tehillim* 63): וְצִמְאָה לִּי נַפְשִׁי כִּמָּה לֵךְ בְּשָׂרִי, and, if we put aside all of our personal *tirdos*, we have this incredible desire for closeness to Hashem, especially now, with everything we're going through. On the words: וְצִמְאָה לִּי נַפְשִׁי כִּמָּה לֵךְ בְּשָׂרִי, Rashi comments: לִשְׁוֹן תְּאוּה וְאֵין לוֹ דְּמִיוֹן. Simply understood, what Rashi means is that in the rules of *dikduk* the word כִּמָּה, with the meaning of *taavah*, doesn't appear anywhere else in Tanach. But I heard it explained that the actual *taavah* we have for the Ribbono Shel Olam is what has no parallel or comparison: וְאֵין לוֹ דְּמִיוֹן. The yearning we have for a relationship with the Ribbono Shel Olam, the אֲחֻת שְׂאֵלְתֵי, is something that does not exist in any other context.

We should be *zocheh* to take the days of Succos, of the שמחתנו, with the *dalet minim* to truly make this turnover and bring our hearts to צִמְאָה צִמְאָה דְּמִהִמְנוּתָא and be totally surrounded by the Ribbono Shel Olam and connected to the Ribbono Shel Olam.